

Recenzja rozprawy doktorskiej lekarz Sawy Wiśniewskiej-Cymbaluk

zatytułowanej:

„Rola badań dopplerowskich u kobiet w ciąży powikłanej nadciśnieniem tętniczym i stanem przedrzucawkowym”

Choroby związane z nadciśnieniem, które występują w ciąży, są wyzwaniem współczesnego położnictwa. Wzrasta liczba osób chorujących na nadciśnienie przed ciążą, a także liczba kobiet, które zachodzą w ciążę z czynnikami ryzyka sprzyjającymi rozwojowi tego schorzenia w ciąży. Według różnych klasyfikacji problem dotyczy nawet 10% ciąż. Lata badań i długoletnich obserwacji wykazały iż grupa schorzeń przejawiająca się między innymi nadciśnieniem w ciąży występuje u kobiet, które mają w późniejszym okresie życia zwiększone predyspozycje do chorób układu sercowo-naczyniowego. Zmiany w układzie krążenia obserwowane są również w trakcie trwania ciąży szczególnie przebiegającej ze stanem przedrzucawkowym. Predykcja predyspozycji wykorzystywana jest w dzisiejszych algorytmach, które badają między innymi tętnicę oczną. Przebudowa mięśnia sercowego obserwowana w preeklampsji również świadczy o udziale systemu krążenia w jej patogenezie. Praca lekarz Sawy Wiśniewskiej-Cymbaluk wpisuje się w poszukiwania zależności pomiędzy zmianami w układzie krążenia i kompartmentcie maciczo-łożyskowym. Doktorantka w swoim opracowaniu skoncentrowała się na dopplerowskich badaniach ultrasonograficznych w naczyniach szyjnych, mózgowych, macicznych matki oraz mózgowych, pępowinowych, przewodzie żylnym płodu.

Pomysł prowadzenia badań celem oceny dwóch przedziałów jest niezwykle interesujący, gdyż próbuje znajdować wzajemne zależności pomiędzy układami, które odgrywają istotną rolę

w patogenezie nie w pełni jeszcze zrozumiałego zespołu chorobowego, a który objawia się występowaniem nadciśnienia tętniczego. Za cel doktorantka obrała podjęcie próby poszerzenia wiedzy na temat funkcjonowania krążenia mózgowego u matki w ciążowym nadciśnieniu tętnicznym w zależności od stopnia nasilenia zmian w krążeniu płodowym.

Materiał badawczy stanowi grupa 137 kobiet ciężarnych, z czego 90 zademonstrowało nadciśnienie tętnicze w różnych kategoriach, takich jak nadciśnienie przewlekłe, nadciśnienie ciążowe i stan przedzucawkowym, 47 kobiet włączono do grupy kontrolnej, z przebiegiem ciąży niepowikłanej. Doktorantka jasno precyzuje kryteria włączenia i wyłączenia do grupy badanej. Metodyka przeprowadzenia badań jest czytelnie opisana i wyjaśniona.

Wyniki przedstawiono z wykorzystaniem opisu danych, tabel i rycin, które zostały atrakcyjnie skonstruowane. Uwagi co do metodyki oraz zaprezentowanych wyników przedstawię w dalszej części recenzji.

W ocenie merytorycznej doktorantka stwierdziła istotnie różne wartości współczynniki oceny w przepływach dopplerowskich w krążeniu macicznym w grupie kobiet z nadciśnieniem w porównaniu do kobiet z grupy kontrolnej we wszystkich analizowanych parametrach. Potwierdziło to fakt, iż nawet przy prawidłowym, wyrównanym ciśnieniu tętnicznym zmiany obserwowane w układzie krążenia matki różnią się od kobiet, które nie chorują na nadciśnienie w ciąży. Potwierdzeniu tego faktu jest kolejnym dowodem na udział naczyń i całego systemu w patogenezie tego wielokierunkowego zespołu chorobowego. Doktorantka dokonała również analizy poszczególnych odmian nadciśnienie i porównała je z badanymi parametrami dopplerowskimi. Wyniki zostały przedstawione sumiennie i czytelnie. U każdej pacjentki włączonej do badania wykonano pomiary w 4 naczyniach (tętnica mózgu środkowa, szyjna wewnętrzna, obydwie maciczne) oraz 3 płodowych (pępowinowa, mózgu środkowa, przewodzie żylnym), ponadto w poszczególnych grupach badanych i kontrolnej poddano ocenie szereg

parametrów klinicznych i laboratoryjnych. Poszukiwano korelacji pomiędzy poszczególnymi wynikami badań dopplerowskich oraz takimi parametrami jak białkomocz, kwas moczowy, które są uznanymi markerami w schorzeniach związanych z nadciśnieniem.

W dyskusji doktorantka konfrontuje uzyskane wyniki z danymi literaturowymi umiejętnie starając się podkreślić wartość własnych obserwacji. Sama dyskusja w całości jest przeprowadzona starannie i poparta obszernie cytowaną literaturą..

Zaprezentowane wnioski są poprawnie zredagowane. Całość pracy świadczy o należytej staranności doktorantki i prowadzeniu procesu badawczego.

Każda praca badawcza nasuwa pytania, są one efektem zainteresowania opracowaniem i być może zachęcą doktorantkę do dalszych prac w tym obszarze, a które pojawiły się u recenzenta w czasie przygotowywania poniższego opracowania

1. Nie znalazłem w opracowaniu charakterystyki badanej populacji szczególnie uwzględniającej precyzyjny wiek ciążowy w trakcie pomiarów. Jak wiemy parametry dopplera zarówno płodowego jak i kompartmentu maciczno-łożyskowego ulegają zmianom w przebiegu ciąży, mogłoby to być cennym uzupełnieniem dyzertacji. Może to mieć również znaczenie w ocenie parametrów dopplera maczynego, gdyż opór obwodowy zmienia się w przebiegu ciąży.
2. Optymalnie aby pomiary z tętnic macicznych brały również pod uwagę lokalizację łożyska lub gdyby dodatkowo przedstawiono średnie wartości poszczególnych parametrów dopplerowskich.
3. Czy doktorantka próbowała odpowiedzieć na pytanie, czy istotne różnice stron występowania zjawiska notch można wyjaśnić lokalizacją łożyska czy były pojawiły się jakieś dodatkowe czynniki?
4. Warto przedstawić również wyniki uzyskane od pacjentek, u których ze względu na brak okienka skroniowego nie udało się dokonać pomiarów w tętnicy mózgu

środkowej. Wyniki takie pokazałyby rzeczywistość, liczbę grupę kobiet poddanych analizie, a które zostały wyłączone z badania. Podobnie kwestia otyłości olbrzymiej pokazałaby jak duży odsetek kobiet w badanej populacji został z badania z tego powodu wykluczony.

5. Należy zastanowić się jak traktować tętnice maciczne. Są one częścią krążenia macicznego.
6. Uwaga techniczna, przy prezentowanych wynikach, w których wartości skrajne znacznie odbiegają od mediany warto z nich zrezygnować co należy uwzględnić w testach statystycznych ale jednocześnie ułatwia prezentację na rycinach (rycina 32,34)

Zapytania i w/w wspomniane uwagi nie mają wpływu na wysoką ocenę przeprowadzonego procesu badawczego i jak wspomniałem powinny być zachętą do dalszych aktywności naukowych.

Praca doktorska lekarza Sawy Wiśniewskiej-Cymbaluk jest zaplanowana i przeprowadzona prawidłowo. Piśmiennictwo jest prawidłowo cytowane i zawiera zarówno tytuły z podstaw położniczych jak i najświeższe doniesienia światowe. Na uwagę zasługuje fakt, że doktorantka wykorzystuje również polskie doniesienia. Chciałbym podkreślić, że pomysł badania jest bardzo interesujący w aspekcie wiedzy, która jest obecnie przedmiotem ożywionej dysputy naukowej

Autorka wykazała się w niej umiejętnością prowadzenia procesu badania klinicznego. Podsumowując uważam rozprawę za dokonanie wartościowe, które spełnia kryteria ustawy z dnia 20. lipca 2018 prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Mam więc zaszczyt wnieść do Rady Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o dopuszczenie rozprawy Pani Sawy
Wiśniewskiej-Cymbaluk do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Sebastian Kwiatkowski

04.06.2023 Szczecin

prof. dr hab. n. med. Sebastian Kwiatkowski
specjalista położnictwa-ginekologii
specjalista perinatologii
2953540